

RADA PRE VYSIELANIE A RETRANSMISIU

Správa zo zahraničnej pracovnej cesty

Podujatie: XX. zasadnutie EPRA
Dátum ZPC: 12. - 16.10.2004
Dátum podujatia: 13. – 15.10.2004
Miesto: Istanbul
Krajina: Turecko
Zúčastnený za Radu: Valéria Agócs - predsedníčka Rady
Zúčastnení za Kanceláriu Rady: Peter Abrahám – riaditeľ Kancelárie Rady
Peter Voloch - PKO

ÚVOD

Dvadsiate zasadnutie EPRA bolo rozvrhnuté na dve plenárne zasadnutia a oddelené zasadnutie pracovných skupín. Prvý a posledný deň bol zároveň plánovaný tak, aby sa mohli nadviazať užšie kontakty a uskutočniť aj prípadné bilaterálne rozhovory, čo slovenská delegácia využila, osobitne vo vzťahu k členom EPRA z ČR, Maďarska a Turecka.

Plenárne zasadnutie dňa 14.10.2004: Výkladová správa Európskej komisie týkajúca sa reklamy

Na plenárnom zasadnutí vystúpil s prezentáciou zástupca nemeckého regulačného orgánu (Gernot Schumann), a delegátka z Belgicka.

Nemecký delegát uviedol, že zásadným problémom vzťahu reklamy a vysielania je skutočnosť, že príjmy z reklamy sú základným zdrojom financovania vysielania, umožňujú udržať kvalitu a rôznorodosť programov, takže hlavným záujmom vysielateľa je čo najmenšie obmedzenie vysielania reklamy. Na druhej strane, sloboda vysielania neslúži prvotne záujmu vysielateľa komunikovať a nadobúdať zisk, ale vyššiemu verejnému záujmu – slobodnému vytváraniu individuálnej a verejnej mienky. Z tohto pohľadu je tu reklama nato, aby sa mohlo vysielat', a nie naopak. Uvedené je aj východiskom Výkladovej správy Európskej komisie.

V nemeckej praxi sú aktuálne nasledovné otázky: časová hodina, resp. „priebežná“ hodina a denný vysielací čas. Otázne je, či možno ako hodinu chápať časovú hodinu (napr. od 16:00 do 17:00), resp. akúkoľvek priebežnú hodinu, rovnako či „denný vysielací čas“ je obdobie celého kalendárneho dňa (teda od polnoci do polnoci), alebo akékoľvek priebežné 24-hod. obdobie. Uvedené má vzťah k posudzovaniu časového množstva reklamy v rámci týchto intervalov.

Ďalším problémom je otázka reklamných blokov a samostatných spotov. V záujme diváka sa Komisia prikláňa k reklamným blokom, ale povoľuje samostatné spoty, ak je spot dostatočne dlhý, alebo nie je dostatok času pre viac ako jeden spot. Existuje záujem aj na legalizácii tzv. minispotov, ktoré existujú v niektorých krajinách, ktoré sa vysielajú napr. počas prerušenia hry. Aj tieto minispoty však musia byť zreteľne oddelené a ich vysielanie má zostať skôr výnimkou.

V otázke skrytej reklamy je problémom preukazovanie zámernosti a nebezpečenstva uvedenia verejnosti do omylu.

Výkladová správa sa tiež zaoberá novými formami reklamy, ktorými sú „rozdelená obrazovka“ („split screen“), virtuálna a interaktívna reklama. Komisia deklarovala, že „rozdelená obrazovka“ je dovolená a je aj už veľa rokov využívaná v nemeckých televíziách. Podmienkou je však, že vlastník práv k vysielanému programu toto povolí a zároveň nie je zmenšená integrita programu. Zároveň pre reklamu v rámci „split screen“ platia všetky ostatné pravidlá pre reklamu, takže aj táto reklama sa započítava do celkového reklamného času. Vysielatelia napríklad presadzujú, aby sa reklama v rámci

„split screen“ započítavala do celkového času iba v podiele, v akom je zobrazovaná na obrazovke, čo Komisia odmieta.

O virtuálnu reklamu ide vtedy, keď je reklama opticky integrovaná do obsahu programu. V Nemecku je legálna niekoľko rokov, ale iba ak nahrádza reklamu, ktorá sa nachádza na mieste vysielania prenášaného televíziou a toto vloženie reklamy je spomenuté na začiatku a na konci programu. Aj vtedy je však táto reklama problematická, ak narušuje autenticitu obsahu programu, najmä pri správach, dokumentárnych a detských programoch. Podľa nemeckých predpisov musí byť táto reklama krátka, jasná a funkčná.

Pri interaktívnej reklame sa na obrazovke zjaví „advertising button“ (reklamné tlačidlo) a program je vtedy možné prepnúť na reklamu. Správa určuje podmienky za akých je použitie tejto reklamy akceptovateľné – presun na reklamné vysielanie musí byť jasne zvukovo oddelený, nesmie sa používať v detských programoch, divák musí vedieť kam prepína, na reklamné vysielanie sa nesmie dať prepnúť jedným prepnutím, ale dvoma.

Belgická delegátka oboznámila účastníkov s ukázkami rôznych typov „split screen“ z ich praxe. Používa sa napr. pri záverečných titulkoch filmu, keď tieto prebiehajú iba v okienku v časti obrazovky a na zostávajúcej časti obrazovky ide ďalší program, napr. reklama. Iným spôsobom sú rôzne nápisy objavujúce sa na obrazovke počas programu, podľa ich povahy ich možno považovať za reklamu, alebo napr. za oznámenie o vlastnom programe. Za oznámenie o vlastnom programe sa považuje napr. aj obrázok z nasledujúceho programu s údajom o čase jeho vysielania, ktorý sa objavil na obrazovke počas vysielania iného programu.

Závery plenárneho zasadnutia:

1. vysielatelia siahajú po nových formách reklamy, využívajúc „split screen“, virtuálnu a interaktívnu reklamu,
2. aj na tieto nové formy reklamy sa vzťahujú všeobecné ustanovenia o reklame, vrátane jej časového rozsahu,
3. pri posudzovaní týchto nových foriem je potrebné rozlišovať, či v konkrétnom prípade ide napr. o vlastnú propagáciu (a teda reklamu), alebo o oznámenie o vlastnom programe, ktoré sa už za reklamu nepovažuje.

Pracovná skupina I dňa 14.10.2004.: Kontrola vysielania podnecujúceho k rasovej nenávisti

V rámci pracovnej skupiny vystúpili so svojimi príspevkami zástupcovia príslušných orgánov z Francúzska a Bosny a Hercegoviny.

Dominique Baudis, predsedníčka francúzskeho „Conseil Supérieur de l'audiovisuel“ (CSA), uviedla, že zákaz programov podnecujúcich k rasovej nenávisti alebo násiliu na základe rasy, pohlavia, vyznania, alebo národnosti je základným princípom francúzskeho vysielacieho práva. CSA je v tejto otázke zvlášť dôsledná a v minulých rokoch opakovane zakročila proti niekoľkým vysielateľom. Upozornila na problém kontroly vysielania u tých vysielateľov, pôvodom z krajín mimo EÚ, ktorí vysielajú v Európe prostredníctvom satelitu. CSA týmto vysielateľom neudelila žiadnu licenciu, ani s nimi nie je v osobitnom zmluvnom vzťahu, mala by však dohliadať na ich vysielanie, čo sa ťažko uskutočňuje a nezaobíde sa bez potrebnej medzinárodnej spolupráce s európskymi regulačnými orgánmi.

Dunja Mijatovic, zástupca regulačného orgánu z Bosny a Hercegoviny, uviedol príklad z ich praxe, keď sa tamjší úrad zaoberal príspevkom, pôvodne vyrobeným iránskou televíziou, ktorý odvysielal jeden z miestnych vysielateľov. Príspevok s názvom „Obet“ oslavoval palestínskeho samovražedného atentátnika. Na upozornenie regulačného orgánu, že daný príspevok mohol porušiť ustanovenia legislatívy týkajúce sa zákazu podnecovania k rasovej nenávisti, vysielateľ uviedol, že chcel divákovi iba poskytnúť iný zdroj názorov. Úrad dospel k názoru, že odvysielaný príspevok nie je

spravodajstvom, ani iným zdrojom informácií, ale symbolickým opisom nešťastných udalostí v Izraeli, ktorý nepriamym spôsobom vysiela jasný odkaz neznášanlivosti. Vysielať nezohľadnil, že predmetný príspevok môže vyvolať emócie súčasne u mnohých ľudí a že má zodpovednosť zabezpečiť, aby boli všetky programy prezentované faktickým spôsobom a tak, aby minimalizoval možnosť povzbudenia násilia a vyvolania postojov národnostnej neznášanlivosti. Vysielať takisto zlyhal vo svojej zodpovednosti za obsah programov, bez ohľadu na ich zdroj. Na základe uvedeného bola vysielaťovi uložená vysoká pokuta a bol upozornený, že ďalšie takéto porušenie môže viesť k pozastaveniu vysielať programu a k odňatiu licencie.

Záverov pracovnej skupiny:

1. oblasť kontroly vysielať podnecujúceho k rasovej nenávisti sa v určitých prípadoch nezaobíde bez vzájomnej medzinárodnej spolupráce regulačných orgánov,
2. prípadné porušenie zákazu vysielať takýchto programov je potrebné dôsledne postihovať, pretože táto citlivá otázka môže viesť k závažným následkom.

Pracovná skupina II dňa 14.10.2004: Pravidlá na zabezpečenie prístupu k televíznym a rozhlasovým programom pre zrakovo a sluchovo postihnutých ľudí.

Pracovná skupina bola založená na prezentácii príkladov z jednotlivých krajín. V skupine odzneli ukážky z Írska, Veľkej Británie a Malty.

Írsky príklad uviedla Margareth Tumelty z „The Broadcasting Commission of Ireland“ (BCI). BCI začal práce s prípravou „Prístupových pravidiel“ v júni 2003. Tieto, po dokončení, načrtnú ciele, ktoré majú byť dosiahnuté príslušnými vysielaťmi vo vzťahu k zabezpečovaniu titulkov, znakovkej reči a zvukového popisu. BCI pri jeho príprave pristúpila ku konzultáciám, ktoré zahŕňali kolektívnu účasť zástupcov rôznych záujmových skupín (vysielaťov, skupín zastupujúcich nepočujúcich, slabo počujúcich a zrakovo postihnutých). Pripomienkový proces pozostával z troch etáp konzultácií – bilaterálnych stretnutí, spoločného stretnutia a nakoniec verejného pripomienkovania, ktoré skončí 11.11.2004 a po tomto termíne BCI pripraví „Prístupové pravidlá“. V priebehu procesu vyšli najavo odlišné požiadavky jednotlivých účastníkov vzhľadom na technické možnosti vysielaťov a ich rôzne očakávania (napr. zástupcovia niektorých skupín sluchovo postihnutých preferovali zabezpečenie titulkov, zástupcovia iných zase znakovkej reči). Výsledkom je kompromis, ktorý racionálnym spôsobom zabezpečí postihnutým výhody vyplývajúce z „Pravidiel“.

Peter Bourton, zástupca britského „Ofcom“ uviedol, že Veľká Británie má silnú lobby zastupujúcu záujmy sluchovo a zrakovo postihnutých, ktorá úspešne presadila, aby boli verejnoprávni vysielaťovia povinní zabezpečovať rastúci podiel programov s titulkami, znakovou rečou a zvukovým popisom (tzv. „televíznu prístupovú službu“) po začatí digitálneho vysielať koncom 90. rokov. Táto lobby presadzovala aj rozšírenie uvedenej prístupovej služby aj na komerčných vysielaťov. V dôsledku toho, „The Communication Act“ z roku 2003 zriadil „Office of Communications“ (Ofcom), a uložil mu, aby zaviedol kvóty prístupovej služby pre všetkých vysielaťov, okrem určitých výnimiek (tých, ktorí majú menšiu ako 0,05 % sledovanosť, alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť predpokladané náklady). Ofcom publikoval návrh kódexu o televíznej prístupovej službe na pripomienkovanie na konci roku 2003 a po rozsiahlej debate bol kódex schválený na konci júla 2004. Nakoniec približne 70 vysielačích kanálov musí zabezpečiť postupné úlohy tak, aby do 10 rokov množstvo programov s titulkami vzrástlo na 80%, so zvukovým popisom na 10% a so znakovou rečou na 5%. Zo začiatku budú tieto kanály zabezpečovať zvukový popis v satelitnom, káblovom a digitálnom terestriálnom vysielať, čo umožní dosiahnuteľnosť „prístupovej služby“ pre viac domácností. Ofcom zhodnotí dosiahnuté výsledky po uplynutí 18 až 24 mesačného obdobia.

Kevin Aquilina z maltského regulačného orgánu oboznámil účastníkov s ich „Kódexom o prístupe k postihnutiu a jeho zobrazení vo vysielačích médiách“. Tento bol zavedený po množiacich sa sťažnostiach postihnutých na spôsob zobrazenia postihnutia vo vysielať. Zahŕňa etické pravidlá, ktoré

by mali vysielatelia dodržiavať pri zobrazovaní postihnutých a ich postihnutia, poukazuje na nesprávne prístupy k zobrazeniu postihnutia a určuje povinnosti a zodpovednosť vysielateľov a regulačného orgánu v tejto otázke.

Závery pracovnej skupiny:

1. nastupujúce digitálne technológie dávajú vysielateľom širšie technické možnosti na poskytovanie titulkov, znakovkej reči a zvukového popisu pre sluchovo a zrakovu postihnutých,
2. v členských krajinách EPRA sa prijíma legislatíva ukladajúca vysielateľom povinnosť zvyšovať v určitom časovom období podiel programov prístupných pre postihnutých, pričom kontrola nad jej dodržiavaním pripadá regulačným orgánom,
3. predmetnú legislatívu je potrebné prijať po širokej diskusii všetkých zainteresovaných skupín,
4. zavádza sa legislatíva, ktorá upravuje aj obsah programov, týkajúcich sa postihnutých.

Plenárne zasadnutie dňa 15.10.2004: Koncentrácia médií: Súčasný vývoj a výzvy pre regulačné orgány:

Sigve Gramstad z Nórska sa venoval nadnárodnému vlastníctvu médií (jeden vlastník má majetkové podiely v médiách vo viacerých krajinách). Medzi jeho výhody patrí zvýšenie konkurencie pre domáce médiá, schopnosť silnejších médií odolávať tlaku konkurencie z krajín mimo EÚ, prínos nového prístupu, oboznamovanie sa s inou kultúrou a zvyšovanie otvorenosti, medzi nevýhody prehlbovanie kultúrnej uniformity, zanedbávanie národných a regionálnych problémov a napr. deformácia miestneho reklamného trhu, keď je silný vlastník schopný ponúknuť v inzerentom dumpingové ceny na niektoré územia v rámci svojej územnej pôsobnosti, čo znevýhodňuje a finančne ohrozuje miestnych vysielateľov.

Deirdre Kevin zo sekretariátu EPRA oboznámila delegátov s rozdielnym prístupom jednotlivých krajín ku krížovému vlastníctvu televíznych, rozhlasových a tlačových médií. Slovensko bolo v tomto kontexte uvedené ako krajina s najprísnejšou legislatívnou úpravou, keď je v zákone výslovne zakázané, aby existovalo priame majetkové prepojenie medzi držiteľom licencie na televízne a rozhlasové vysielanie a vydavateľom periodickej tlače. V niektorých krajinách nie sú žiadne takéto obmedzenia (Španielsko, Portugalsko, Poľsko, ČR, Litva, Lotyšsko...), v niektorých sú pravidlá obmedzené (Nemecko, Estónsko...), obmedzené v licenčných podmienkach (Rakúsko...), resp. je obmedzená veľkosť majetkového podielu pre účastníkov s majetkovými podielmi v iných médiách (Maďarsko, Slovinsko, Írsko...). Na príklade stredovýchodnej Európy však uviedla, že napriek rozdielnym prístupom nastáva v jednotlivých krajinách podobný výsledok. Delegáti sa v diskusii zhodli, že napriek akejkoľvek prísnej formálnej úprave sa dá podiel v médiách nadobudnúť nepriamo cez dcérske, majetkovo a personálne napojené osoby, čo zákon výslovne nepostihuje, resp. preukazovanie takéhoto prepojenia je veľmi obtiažne.

Závery plenárneho zasadnutia:

4. pri udeľovaní licencií subjektom, ktoré majú majetkové podiely v médiách v iných krajinách by mal regulačný orgán dôkladne zvážiť výhody a nevýhody pôsobenia takéhoto média na miestnom trhu vzhľadom na miestne podmienky,
5. závažným spoločným problémom je kontrola vzájomného majetkového prepojenia celého mediálneho sektora, najmä ak je uskutočnená nepriamym spôsobom,
6. nadnárodná aj sektorová koncentrácia médií môže v konečnom dôsledku viesť k obmedzeniu plurality.

ZÁVER

Účasť na zasadnutí EPRA možno hodnotiť pozitívne. Agenda, ktorú EPRA nastolila, je pre slovenskú stranu aktuálna najmä zo strednodobého a dlhodobého hľadiska. Stretnutie bolo prínosné i z pohľadu

bilaterálnych vzťahov. Ďalšie zasadnutie sa uskutoční v priebehu mája 2005 v Sarajeve a jeho organizátormi sú regulačné orgány Bosny a Hercegoviny.